

GG-JeugdNET Vlaams-Brabant

PARTICIPATIE, ERVARINGSDELEN & ERVARINGSDESKUNDIGHEID

Een Kompas vanuit Ervaring

YUNECO en ESPERTO

Klara Smout – Referentiepersoon Participatie

Mei 2020

ESPERTO

INHOUD

1. INLEIDING.....	3
2. THEORIE EN ACHTERGROND.....	3
2.1. Uitgangspunt binnen het GG Jeugdnet YUNECO.....	3
2.2. Vanuit een Basisvisie naar meer Participatie, Ervaringsdelen en –Deskundigheid.....	4
2.2.1. Basisvisie: Empowerment, Herstel en Insiders Perspectief.....	4
2.2.2. Participatie van Kinderen en Jongeren.....	5
2.2.3. Ervaringsdeskundige (Jong)Volwassenen.....	7
3. DE PRAKTISCHE UITWERKING BINNEN YUNECO.....	8
3.1. Ontstaan en ontwikkeling van ESPERTO YUNECO.....	9
3.1.1. Opstart.....	9
3.1.2. Visie, Missie en Strategie.....	9
3.1.3. Formele Omkadering.....	10
3.1.4. Trots op Esperto YUNECO.....	11
3.2. Participaties, Ervaringsdelen en Deskundigheid bij YUNECO: Aanbevelingen op Drie Niveaus.....	14
3.2.1. Peer-to-Peer: Elkaar Ontmoeten.....	14
3.2.2. Ervaringsdelen in de GGZ.....	15
3.2.3. Ervaringsdeskundigen als Cliëntvertegenwoordigers.....	16
4. BESLUIT.....	17

1. INLEIDING

Met dit draaiboek willen we meer inzage geven in het participatieproces van het GG-Jeugdnet YUNECO. We onderscheiden twee complementaire ontwikkelingen. De eerste is het vergroten van participatie op micro-, meso- en macroniveau in de geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren. Gelijklopend zien we een proces van samenwerken met ervaringsdeskundigen binnen deze drie domeinen. Dit proces is een noodzakelijke voorwaarde tot verandering naar en vergroten van die participatie maar valt er niet mee samen. Beide zijn echter onontgonnen terrein waarbij wel kan gekeken worden naar eerdere ontwikkelingen in volwassenzorg maar er zeker en vast nood is aan een leeftijdsgebonden en eigen kader voor kinderen en jongeren. Recent is er heel wat in beweging. Het is belangrijk het overzicht niet te verliezen en te blijven samenwerken. Daarnaast heeft het netwerk YUNECO zelf een traject van meer dan drie jaar waarbij een referentiepersoon Participatie werd aangesteld en een jongerengroep Esperto werd opgericht die kinderen en jongeren een stem willen geven.

We willen met deze tekst in eerste instantie een kompas bieden aan de partners binnen het GG-Jeugdnet YUNECO zodat de verschillende organisaties die deel uitmaken van het netwerk, verder aan de slag kunnen gaan met hun eigen participatieproces. Daarnaast willen we inzage geven aan geïnteresseerden over de visie en ondernomen acties. We hopen hen hiermee een inspirerend kader te bieden.

2. THEORIE EN ACHTERGROND

2.1. UITGANGSPUNT BINNEN HET GG-JEUGDNET YUNECO

Bij de opstart van het GG-Jeugdnet YUNECO werd rekening gehouden met *de gids naar een nieuw geestelijk gezondheidsbeleid voor kinderen en jongeren*. Op basis daarvan werden de zorgprogramma's ingevuld en werd een netwerkoevereenkomst vastgelegd. In al deze documenten komt participatie ter sprake. Ook in het nieuwe strategische plan 2020-2024 is **jongeren- en ouderparticipatie een prioriteit**. Deze documenten bepalen de richting van Participatie binnen het netwerk YUNECO (BIJLAGE 1).

2.2. VANUIT EEN BASISVISIE NAAR MEER PARTICIPATIE EN ERVARINGSDELEN

De uitbouw van Participatie en Ervaringsdeskundigheid in geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren is nog maar recent in ontwikkeling. Het bouwt voort op eerder werk binnen de volwassenzorg. Toch is er een nieuwe vertaling nodig naar de specifieke leeftijdscategorie en is er nog een hele weg te gaan om tot een **samenhangende theorie, visie en werkkader** te komen. In wat volgt geven we vanuit de ervaring van het netwerk YUNECO een eerste aanzet om participatie in het netwerk zelf waar te maken.

2.2.1. BASISVISIE: EMPOWERMENT, HERSTEL EN INSIDERS PERSPECTIEF

De basisvisie vertrekt vanuit empowerment, herstel en het insiders perspectief, drie sleutelbegrippen die onlosmakelijk verbonden zijn met participatie en meteen aantonen dat het een complex gegeven is dat om een breed draagvlak vraagt. **Empowerment** is een proces van versterken waarbij individuen, organisaties en gemeenschappen greep krijgen op hun eigen situatie en hun omgeving via het verwerven van controle, kritisch bewustzijn en het stimuleren van participatie (Van Regenmortel, 2002). Het biedt een denk- en handelingskader dat binnen de zorg verdere invulling krijgt. Empowerment hecht grote waarde aan **het insiders perspectief**. Deze invalshoek omvat waarnemingen die je enkel bezit wanneer je participerend observeert en dus deelneemt aan wat er gebeurt. Het is voor de deelnemer zelf één van de grootste bronnen van empowerment, maar verbetert ook de kwaliteit van de zorg voor ons allemaal. Daarnaast heeft empowerment uitdrukkelijk oog voor veerkracht. Waar krachtgericht werken ontstaan is uit de empowermentbeweging, moet **herstelgericht werken** gezien worden als een evolutie binnen de context van de geestelijke gezondheidszorg. Ze zijn echter sterk met elkaar verweven. Ze gaan over hoop, zelfbeschikking, het maken van eigen keuzes en het nemen van verantwoordelijkheid. Verder geven ze ervaringsdeskundigheid een centrale en noodzakelijke plaats.

Voor kinderen en jongeren lijkt het niet zo evident om te spreken van herstel en deskundigheid. In het werken met de ervaringen van kinderen en jongeren spreken we daarom eerder van ontwikkeling, evolutie en ervaringsdelen. Dit is echter onontgonnen terrein waarbij er nood is aan een onderbouwde theorie om conceptvorming verder te verkennen en vorm te geven. We kunnen enkel aanraden om de klassieke concepten los te laten en met nieuwe termen te spreken over ervaringen van kinderen en jongeren.

Wel maken we het onderscheid tussen het samenwerken met (jong)volwassen ervaringsdeskundigen in de geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren en participatie van kinderen en jongeren in de geestelijke gezondheidszorg. Bij de (jong)volwassen ervaringsdeskundigen kunnen de klassieke termen wel toegepast worden, bij andere vormen van participatie gaan we op zoek naar nieuwe invulling. Zelf maken we volgende keuze:

KINDEREN EN JONGEREN	(JONG)VOLWASSEN ERVARINGSDESKUNDIGEN
Evaringsdelen	Evaringsdeskundigheid
Ontwikkeling en groei	Herstel
Krachtgericht werken	Herstelgericht werken

Het is belangrijk om de term ervaringsdeskundigheid op de juiste manier te gebruiken en dus niet als allesomvattende term als we het over participatie hebben. Daarom gaan we dieper in op beide pistes.

2.2.2. PARTICIPATIE VAN KINDEREN EN JONGEREN

Naast de conceptvorming is er werk aan de winkel rond het effectief waarmaken van participatie door kinderen en jongeren zelf en dit op drie niveaus: micro, meso- en macro. Participatie is hier *het proces dat leidt tot de actieve deelname aan de totstandkoming, voortgang en afronding van de hulpverlening binnen het domein van de geestelijke gezondheid. Op Microniveau gaat het over het eigen behandelverloop, op mesoniveau de bredere hulpverlening en op macroniveau over beleidsvorming (uit bevraging van de netwerken, bijlage 6)*. Zeer recent zijn er een aantal initiatieven vanuit de Jeugdzorg en Gezondheidszorg ontstaan om het kader mee vorm te geven.

Lopende initiatieven voor omkaderen van participatie kinderen en jongeren in de GGZ

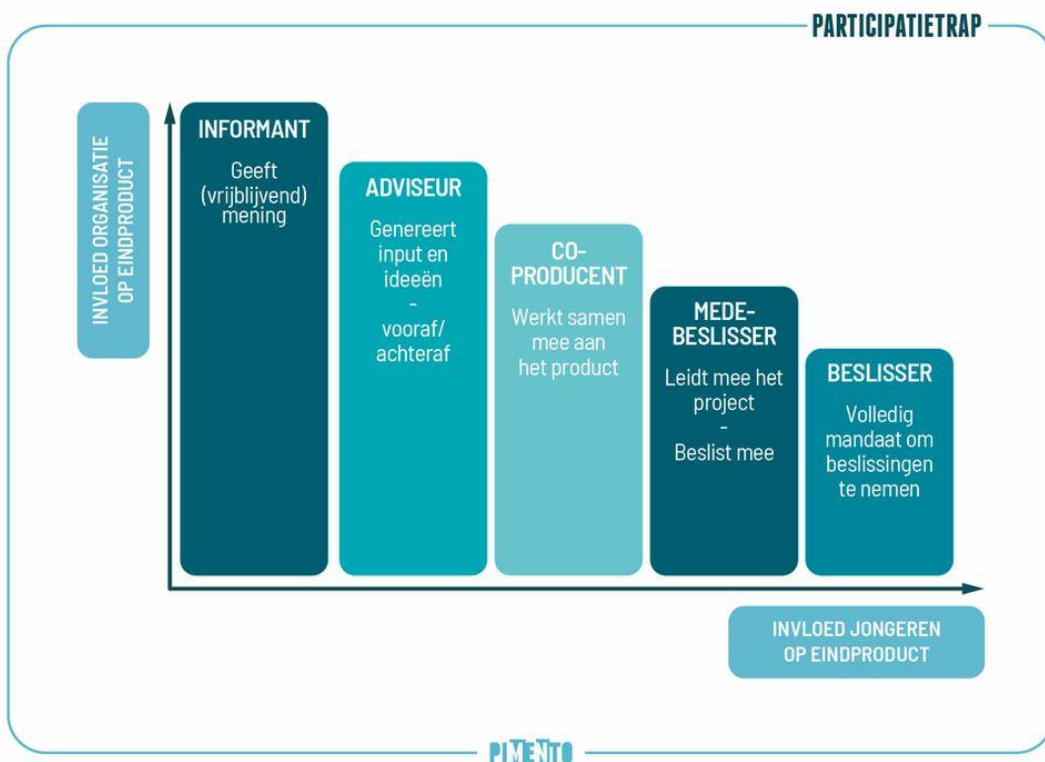
De Hoge Gezondheidsraad formuleert enkele aanbevelingen rond het verbeteren van participatie van kinderen en jongeren in de geestelijke gezondheidszorg. De aanbevelingen worden opgesomd in bijlage 2. In de tekst "**contouren van cliëntforum in de jeugdhulp**" van Cachet vzw wordt duidelijk gesteld dat een visie ontwikkelen rond participatie van kinderen en jongeren een opdracht zal zijn voor dit toekomstige forum. Daarnaast loopt er bij **Cachet vzw** ondertussen ook een **verkennend traject** met als overheidsopdracht: bekijken hoe de ervaringen

van kinderen en jongeren in de geestelijke gezondheidszorg ingezet kunnen worden op micro-, meso- en macroniveau (BIJLAGE 5). Eind 2019 startte **een tweede verkennende opdracht** vanuit de overheid **rond participatie GGZ op meso- en macroniveau** (BIJLAGE 6).

Het is aangewezen om vanuit het netwerk de ontwikkelingen mee op te volgen en samen te werken, complementair aan de eigen beweging die het netwerk zelfstandig kan verder zetten. In Deel 2 van deze tekst wordt duidelijker dat er een breed gamma aan activiteiten moet worden ingezet om op alle niveaus tot participatie te kunnen komen. Wat passende activiteiten zijn, is eveneens een participatief proces van zoeken en verkennen. Hierin heeft het netwerk de voorbije jaren al heel wat ervaring kunnen opdoen.

Participatietrap als leidraad

Als constante leidraad in het participatieve proces kan worden gebruik gemaakt van de participatieladder (Roger Hart, 1992) of de aangepaste versie van Pimento, de participatietrap. Pimento biedt via de site *jongerenparticipatie.be* een zeer breed gamma voor organisaties die aan de slag willen gaan met jongerenparticipatie. De trap helpt te bepalen welke rol jongeren kunnen en mogen opnemen binnen een project. Zo weet iedereen wat ze mogen verwachten. We pleiten dus niet voor een zo hoog mogelijke invloed, maar wel voor een zo duidelijk mogelijke samenwerking.

2.2.3. ERVARINGSDESKUNDIGE (JONG)VOLWASSENEN

Gelijklopend met het proces van meer participatie door kinderen en jongeren moet er een beweging komen van tewerkstelling en samenwerking met ervaringsdeskundige (jong)volwassenen in het domein van de geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren. Ervaringsdeskundigheid inzetten is essentieel voor het mee waarmaken van participatie. Momenteel is er echter geen kader en bevinden we ons ook hier op ontgonnen terrein. Gelukkig kunnen we leren uit de voorgaande beweging van ervaringsdeskundigen in de geestelijke gezondheidszorg voor volwassenen, onder meer via het Globaal Plan Ervaringsdeskundigheid. Omdat het plan echter werd samengesteld vanuit volwassenzorg is er nood aan een versie voor kinderen en jongeren. Dit dient te gebeuren in samenwerking met initiatieven geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren en met participatie van kinderen en jongeren zelf.

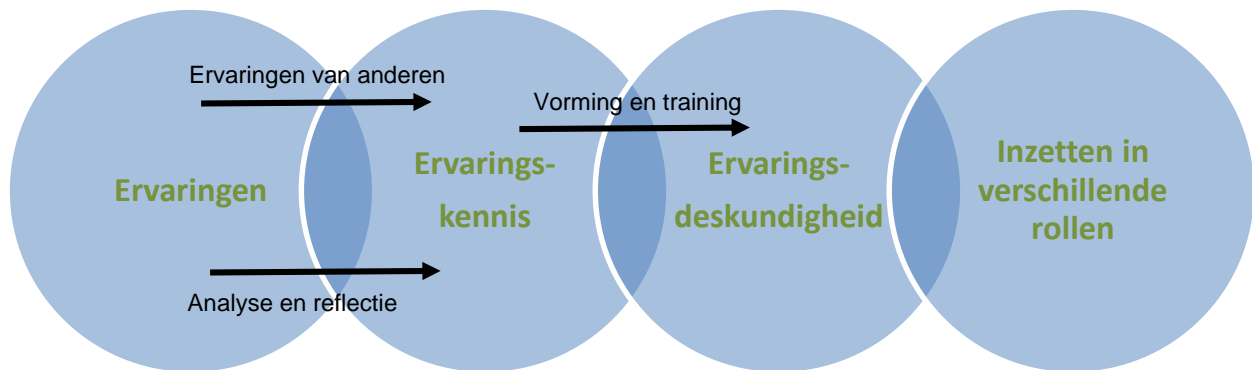
Globaal Plan Ervaringsdeskundigheid

In november 2018 werd vanuit het initiatief van het Steunpunt Geestelijke Gezondheid het Globaal plan Ervaringsdeskundigheid gepubliceerd. Dit plan dient als leidraad en inspiratiebron voor de inzet van ervaringsdeskundigheid in de geestelijke gezondheidszorg. Het is een samenwerking van verschillende initiatieven in de geestelijke gezondheidszorg voor volwassenen. Het Globaal Plan biedt een zeer concrete handleiding om effectief aan de slag te gaan met ervaringsdeskundigen. Het schetst bijvoorbeeld de knelpunten en randvoorwaarden en geeft bepalingen mee rond arbeidsvoorwaarden.

Dezelfde terminologie gebruiken

Samenwerken met ervaringsdeskundigen betekent dat iedereen binnen het netwerk dezelfde terminologie toepast. Het globaal plan reikt hiervoor heldere termen en duidelijke definities aan. Een **ervaringsdeskundige** is een persoon die, als gebruiker of als persoon uit de context, ervaringsdeskundigheid bezit. **Ervaringsdeskundigheid** veronderstelt een continu proces dat verder geduid wordt in onderstaande grafiek van Hilko Timmer. Iedereen start vanuit de ervaringen die hij/zij beleeft. Door in gesprek te gaan met anderen, ervaringen te analyseren, erover te reflecteren en andere bronnen toe te voegen worden deze ervaringen ervaringskennis.

De kennis kan nog verder worden ontwikkeld via vorming en training tot ervaringsdeskundigheid. Tot slot kan de deskundigheid op zijn beurt worden ingezet in verschillende rollen.

De cultuur van een organisatie

Vooraleer organisaties aan de slag kunnen met ervaringsdeskundigheid dienen ze een aantal kernwaarden te onderschrijven. Zo kunnen op voorhand disfuncties en frustraties vermeden worden. We denken hierbij aan volgende waarden vanuit de Herstelvisie: Empowerment, Eigen regie, Openheid en Transparantie, Kwetsbaarheid toelaten, Hoop geven en Verbinden. Ook het CHIME(-D) Framework (Leamy et al, 2011) biedt een kader rond persoonlijk en maatschappelijk herstel. Om deze waarden overal te implementeren, zal sterk intersectoraal moeten samengewerkt worden met meer maatschappijgerichte organisaties en voorzieningen die de waarden al volledig uitdragen. Cultuurverandering vraagt daarnaast ook veel tijd. Het opstarten van kleinere pilootinitiatieven die al uitgaan van de opgesomde waarden met participatie als essentiële voorwaarde kunnen parallel met het trage proces worden opgezet (cfr. Esperto YUNECO

3. DE PRAKTISCHE UIWERKING BINNEN YUNEO

Bij de opstart van het netwerk werd gekozen om in te zetten op participatie en empowerment van kinderen en jongeren via het vergroten van participatie op alle niveaus (zie 1.2.3) en de inzet van ervaringsdeskundigen (zie 1.2.2.). Om de praktische uitwerking te ondersteunen werd 0.15 VTE aangeworven binnen het YUNECO CROSSLINK programma. Deze persoon wordt in volgende tekst de referentiepersoon Participatie genoemd. Van daaruit werd de jongerengroep ESPERTO YUNECO opgericht met als doel de stem van kinderen en jongeren in de geestelijke gezondheidszorg luider te laten klinken.

3.1. ONTSTAAN EN ONTWIKKELING ESPERTO YUNECO

In eerste instantie vond er een verkenningsfase plaats om de verwachtingen van het netwerk en het bestaande aanbod in kaart te brengen (november-februari 2017). Vanuit een participatieve visie werd nadien besloten een groep jongeren met ervaring samen te brengen om mee uit te zoeken hoe participatie verder vorm te geven binnen het netwerk.

3.1.1. OPSTART

Tijdens de verkennende fase hebben we voornamelijk ingezet op het zoeken van jongeren (bekendmaking, kennismaking) en het uitwerken van een missie en visie. Na 1 jaar van maandelijkse bijeenkomsten konden we spreken van een vaste groep jongeren met ervaring in de geestelijke gezondheidszorg en stond onze Missie, Visie en Strategie op punt. Deze eerste periode van november 2016 tot maart 2018 zien we als een noodzakelijke opstartfase voor de vorming en inbedding van een nieuwe groep van jongeren met ervaring.

3.1.2. VISIE, MISSIE EN STRATEGIE

Tijdens enkele bijeenkomsten met de Esperto-leden gingen we samen op zoek naar de missie en visie van Esperto (ZIE BIJLAGE 3 en kader onderaan).

ESPERTO

Is een groep van jongeren en jongvolwassenen die ervaring hebben met geestelijke gezondheidszorg. De groep wordt begeleid door de referentiepersoon Participatie en een ervaringsdeskundige vertegenwoordiger vanuit de Werkgroep DENK en is verbonden aan het GG-Jeugdnet Vlaams-Brabant, YUNECO.

MISSIE

Esperto wil een stem zijn voor alle kinderen en jongeren. Ze wil jongeren de plaats en de stem geven die ze verdienen in de weg naar verandering, als steun en/of ter inspiratie van anderen in een soortgelijke situatie of met soortgelijke interesses. Esperto wil de stem van kinderen en jongeren in de geestelijke gezondheidszorg luider laten klinken. Daarnaast staat Esperto ook voor participatie als recht van alle kinderen en jongeren en als vertrekpunt binnen de zorg. Esperto wil hierbij verbinding leggen tussen jongeren met en zonder ervaringen én evenzeer met hulpverleners. Esperto doet dit voornamelijk via ervaringsdelen vanuit het idee van Empowerment en het Insidersperspectief

VISIE

Esperto wil op een constructieve manier opkomen voor verandering en meewerken aan zorg op maat voor kinderen en jongeren waarin o.a. waarden als verbondenheid, gelijkwaardigheid, echtheid, herstelgericht werken, eigen regie, eigen stem laten horen, transparantie, eerlijkheid, respect, hoop(verlening), genuanceerdheid, speelsheid, empowerment, menselijkheid, krachtgerichtheid en in relatie treden, centraal staan aangepast aan de specifieke noden van de persoon in kwestie en zijn/haar nabije omgeving.

STRATEGIE

We komen regelmatig samen om ideeën uit te wisselen en projecten op te starten (regio Leuven).

We organiseren ontmoetingsavonden voor jongeren (Vlaams-Brabant) om zo meer input te krijgen over specifieke thema's en hier verder mee aan de slag te gaan.

We delen onze ervaringen en stigmadoorbreekende posts op facebook en Instagram.

We geven schoolgetuigenissen in samenwerking met de Werkgroep DENK en het Steunpunt GG.

We zoeken manieren om ook een invloed te kunnen hebben op het beleid, onder meer door samenwerking met Cachet vzw.

We leggen verbinding met organisaties die streven naar participatie van kinderen en jongeren en ondersteunen dit indien er een duidelijke vraag is.

We omkaderen de Esperto-leden via begeleiding en vorming.

3.1.3. FORMELE OMKADERING

De jongeren die aansluiten bij ESPERTO krijgen de mogelijkheid om een vrijwilligersovereenkomst af te sluiten en hebben ook recht op een vergoeding. Daarnaast kunnen ze gebruik maken van een beperkt vormingsaanbod.

Overeenkomsten met het Vlaams Overlegplatform Geestelijke Gezondheid, regio Vlaams-Brabant

Er werd met het Overlegplatform overeengekomen dat Esperto-leden naar analogie met de Werkgroep DENK een vrijwilligerscontract krijgen. Wel wordt er een onderscheid gemaakt tussen participatie aan overlegmomenten en effectief vrijwilligerswerk:

- Participatie aan overlegmomenten kunnen opgenomen worden door het Overlegplatform.
- Vrijwilligerstaken binnen specifieke voorzieningen of mobiele werking worden niet door het Overlegplatform opgenomen. Dit dient afgestemd te worden met de werkgever waarvoor het effectieve vrijwilligerswerk zal plaatsvinden.

- Met de verandering naar 1 Vlaams Overlegplatform zal herbekeken worden op welke manier de vrijwilligerscontracten behouden kunnen blijven. Indien niet meer mogelijk via het Overlegplatform, gaan we het gesprek aan met het UPC KULeuven.

Vergoedingen

Er wordt volgende vergoeding voorzien:

- een vaste/forfaitaire kostenvergoeding van 20 euro per YUNECO-vergadering
- terugbetaling van verplaatsingskosten met een maximum van 2.000 kilometer/jaar/vrijwilliger.

Vormingen en opleidingen

- Op vraag van de Esperto-leden te bekijken binnen YUNECO met de netwerkcoördinatoren.
- Deelname aan studiedagen wordt mogelijk gemaakt.
- Vormingsaanbod in samenwerking met DENK Leuven. Deze vormingen worden regelmatig georganiseerd waarbij de leden van Esperto zich kunnen inschrijven. Voorwaarde is hierbij wel een regelmatige deelname aan de Esperto-bijeenkomsten. YUNECO neemt het financiële aspect op zich

---

3.1.4. TROTS OP ESPERTO YUNECO

Na een periode van verkenning en uitwerkingen kan er besloten worden dat Esperto sinds april 2019 vast staat als een blijvend initiatief binnen het GG-Jeugdnet YUNECO. Met de groep ESPERTO wordt een groep jongeren met ervaring samengebracht. Dit is een unieke organisatie waarbij we samen participatie uitdragen en hierover willen samenwerken met anderen.

Praktisch

Esperto komt maandelijks samen op dinsdagavond (18u30 tot 20u30). De groep bestaat momenteel uit 13 leden tussen de 16 en 27 jaar. Naast de bijeenkomsten werd er een gesloten Facebookgroep opgericht waarin bijna dagelijks gecommuniceerd wordt met elkaar. De Facebookgroep wordt gebruikt als communicatiekanaal voor alle jongeren die aangeven interesse te hebben in aan de slag gaan met hun GGZ-ervaring. Dit staat los van hun deelname aan de

bijeenkomsten.

Er werd al enkele keren van locatie veranderd maar momenteel ontmoeten de leden elkaar in Hal 5 (Arktos). Praktisch lijkt het heel belangrijk een vaste, toegankelijke en laagdrempelige locatie te vinden. Er moet parkeerplaats zijn maar ook nabijheid van het openbare vervoer. Het moet aansluiten bij de leefwereld van jongeren. Ze geven zelf aan dat de verbondenheid met geestelijke gezondheidszorg voor de locatie minder van belang is.

De tijdstippen van samenkomst zijn niet evident. Sommige jongeren gaan naar school, andere werken en nog andere zijn overdag thuis. Het lijkt aangewezen om te variëren in dagen en uren zodat iedereen de kans heeft om aan te sluiten hoewel er ook gevraagd wordt naar structuur en vaste momenten. Toch zagen we bij een vaste structuur veel jongeren afhaken. Werken met een groep jongeren is een grote uitdaging op vlak van organisatie en het vinden van de juiste methodieken. Het lijkt meer aangewezen om te werken met gesloten groepen. Dit creëert meer veiligheid en duidelijkheid om rond specifieke thema's aan de slag te gaan. De verdere praktische uitwerking blijft een uitdaging en het is noodzakelijk een zeer flexibele en wendbare houding aan te nemen en in te spelen op de vragen en noden van het moment. Continue communicatie met jongeren is hierbij noodzakelijk.

Wat doet Esperto?

Maandelijks bijeenkomsten en communicatie via Facebookgroep
Delen van ervaringen en stigmadoorbreekende posts via een eigen Facebookpagina en Instagramaccount
Opstarten van samenwerkingen en projecten die passen binnen de visie en missie (zie realisaties)
Organiseren themagerichte ontmoetingsavonden voor jongeren (Vlaams-Brabant) om zo meer informatie te kunnen verzamelen.
Schoolgetuigenissen geven in samenwerking met de Werkgroep DENK en Steunpunt GG.
Bereid beleidsmatig mee na te denken over bepaalde thema's (verkennende gesprekken rond cliëntforum, IROJ en Stuurgroep)

Realisaties 2018 – 2020

DATUM	ACTIE
december 2018	Opstart facebookpagina en Instagram
maart – april 2018	Kennismaking Overkophuis Tienen en Cachet
maart 2018	Vertegenwoordiging werkgroep transitie
juni 2018	Organisatie van dialoogtafel netwerkforum
juli en augustus 2018	Afstemming met UPC ontmoetingsavonden
oktober 2018	Vorming 'schrijven van je herstelverhaal'
november 2018	Bezoek afdeling k-dienst Tienen
december 2018	Ontmoetingsavond Overkophuis Tienen
januari 2019	Ontmoetingsavond Overkophuis Tienen
maart 2019	Diepte-interviews masterproef
april 2019	Diepte-interviews bachelorproef
mei 2019	Aanwezig op Overkopevent in Tienen
juni 2019	Samenwerking TEJO Leuven infoavond
juni 2019	Ontmoetingsavond ombudsfunctie GGZ
augustus 2019	Ontmoetingsavond Ideale hulpverlener
september 2019	Infoavond jongeren Uilenspiegel
september 2019	Presentatie congres jeugdpsychiatrie
september 2019	Aanwezigheid op studiedag rond Milestone
november 2019	Samenwerking MPK tot op heden
December 2019 – januari 2020	Uitwerking Workshop De Ideale Hulpverlener
Februari 2020	Workshop De Ideale Hulpverlener
April 2020	Samenwerking BachelorProef Esperto

3.2. PARTICIPATIE, ERVARINGSDELEN en – DESKUNDIGHEID: AANBEVELINGEN OP DRIE NIVEAUS

Er werd door de referentiepersoon Participatie de voorbije jaren ervaring opgedaan binnen de drie participatieniveaus (micro, meso en macro) waarbij werd samengewerkt met 25 jongeren en verschillende organisaties. In wat volgt, zetten we deze ervaringen op een rij en doen we enkele aanbevelingen.

3.2.1. PEER-TO-PEER: ELKAAR ONTMOETEN (micro en meso)

In 2018 en 2019 werden er door de referentiepersoon participatie vijf ontmoetingsmomenten georganiseerd samen met Esperto, Cachet vzw en/of het Overkophuis Tienen. Sommige waren vrije momenten, andere momenten draaiden rond specifieke thema's. Tijdens deze momenten konden leeftijdsgenoten elkaar ontmoeten om ervaringen uit te wisselen rond jeugdzorg en geestelijke gezondheidszorg.

Aanbevelingen Peer-to-Peer

De ontmoetingsmomenten zijn zeer waardevol. Ze bieden participatiemogelijkheden op micro- en mesoniveau en tonen hoe inspraak op maat van jongeren kan worden waargemaakt. Deze momenten kunnen op initiatief van de partners van het netwerk; de referentiepersoon Participatie of van Esperto worden georganiseerd. De referentiepersoon en Esperto doen dit indien er nood blijkt aan input van jongeren rond een specifiek thema én in samenwerking met bestaande initiatieven zoals Overkop en Cachet. Ook op vraag van één van de netwerkpartners kan er in samenwerking een ontmoetingsmoment worden opgezet en kan de referentiepersoon hierbij ondersteunen. Esperto-leden kunnen aansluiten op momenten georganiseerd door anderen om een één-op-één gesprek te hebben met een Esperto-lid of een herstelverhaal te brengen. Het doel van zulke ontmoetingsmomenten is om in gesprek te gaan met de jongeren en binnen de eigen organisatie een vorm van participatie op micro- en mesoniveau te verkrijgen.

3.2.2. ERVARINGSDELEN IN DE GEESTLIJKE GEZONDHEIDSZORG (micro, meso en macro)

Zoals al eerder in het theoretische deel aangegeven verstaan we onder ervaringsdelen alle jongeren met ervaring in de ggz en dient dit los te worden gezien van de Esperto-leden of ervaringsdeskundigen. Uiteraard kunnen zij bij ervaringsdelen wel een rol spelen. Er zijn namelijk verschillende mogelijkheden om met kinderen en jongeren samen te werken en zo de kwaliteit van zorg te verbeteren.

Aanbevelingen Ervaringsdelen

Er is de mogelijkheid om **jongeren met ervaring in contact te brengen met andere jongeren via één-op-één gesprekken of door het brengen van hun ervaringen**. Deze opdracht kan toevertrouwd worden de Esperto-jongeren mits een goede omkadering naar vorming en begeleiding toe. Welke omkadering en vorming de jongeren hierbij nodig hebben, maakt deel uit van een lopend Bacheloronderzoek door Celine Van de Moortel (2020).

Voor de mogelijkheden van **ervaringsdelen tijdens residentiële opnames** werkte de referentiepersoon Participatie in 2019 samen met Céline Martens voor haar Bachelorproef *“Waardevolle Ervaringen van de één, voor de andere. Implementatie van ervaringen van personen met een psychische kwetsbaarheid ten aanzien van de doelgroep jongeren in het UPC KULEUVEN campus Kortenberg”*. De richtlijnen die zij hierbij aangaf, lijken ook van toepassing op de leden van Esperto. Zowel jongeren als volwassenen kunnen hun ervaring inzetten. Mogelijks is de leeftijd van 17 tot 23 jaar extra krachtig omwille van identificatie. Wel moet de jongvolwassene tot een zekere mate van herstel zijn gekomen. Deze inschatting moet in eerste instantie door de persoon zelf worden gemaakt. Het is dan een kwestie van proberen en experimenteren en gaandeweg zelf ook het eigen herstel blijven bevorderen.

YUNECO zal ook inzetten op **de ontwikkeling van een Discovery College** waarbij jongeren met ervaring samen met een hulpaanbieder voorzien in een vormingsaanbod naar andere jongeren toe. Hierbij zal worden samengewerkt met Esperto. De jongeren van Esperto zullen enerzijds inhoudelijk meewerken aan de vorming, anderzijds kunnen ze ook zelf deelnemen. We denken hier specifiek aan een module rond het aan de slag gaan met eigen ervaringen. De mogelijkheden tot samenwerken met de herstelacademie en de opstart van een Discovery College wordt verder uitgezocht in samenwerking met Het Steunpunt GG en YUNECO Connect.

3.2.3. ERVARINGSDESKUNDIGEN ALS CLIËNTERTEGENWOORDIGERS (meso en macro)

Indien het netwerk graag verder **aan de slag wil met ervaringsdeskundigen** wijzen we graag naar het eerdere theoretische deel van deze tekst en het onderscheid met participatie en ervaringsdelen. Het gaat in dit geval over (jong)volwassen die een mate van deskundigheid hebben bereikt zoals omschreven door Hilko Timmer. De mate van deskundigheid hangt uiteraard af van de gevraagde rolinvulling. Momenteel is er binnen het netwerk één volwassen ervaringsdeskundige als vrijwilliger aan de slag als vertegenwoordiger. Er wordt echter aangeraden steeds in duo te werken als vertegenwoordiger, wat momenteel niet wordt gerealiseerd. Daarnaast wordt de Cliëntvertegenwoordiger van YUNECO momenteel niet voldoende omkaderd. Een samenwerking met de cliëntvertegenwoordigers van het IROJ kan mogelijkheden bieden. Zie BIJLAGE 4 voor een recent voorstel rond cliëntvertegenwoordiging in samenwerking met IROJ.

Aanbevelingen ervaringsdeskundigen (jong)volwassenen

De jongeren van Esperto zijn vragende partij om mee rond de tafel te zitten en ook het netwerk wil dit graag waar maken. Toch moeten we hierbij wijzen op de voorwaarde dat er voldoende kennis moet zijn van het hulpverleningslandschap in de geestelijk gezondheidszorg. Dit is een grote hindernis voor de deelname aan bijvoorbeeld een Stuurgroep YUNECO. Er is sprake van een zeer complex hulpverleningslandschap waarbij veel jargon wordt gebruikt tijdens bijeenkomsten. We merken dat tijdens de Esperto-bijeenkomsten de jongeren snel afhaken als ze technische informatie krijgen over het netwerk. Ook is het niet zo dat de jongeren van Esperto automatisch tot de groep van ervaringsdeskundigen behoren zoals al eerder aangegeven. Wel kunnen de jongeren van Esperto interesse tonen om zich te ontplooiën tot ervaringsdeskundigen en kan het netwerk hen hierbij ondersteunen. Daarnaast moet er blijvend worden nagedacht over andere mogelijkheden om participatie van jongeren op alle niveaus waar te maken, los van het vertegenwoordigingsmodel. Cachet vzw kan hierbij een ondersteunende partner zijn.

3.3. BESLUIT

In voorbije drie jaar is al een hele weg afgelegd waarbij onder meer de volledige opstart van een groep jongeren met ervaring en het uitbouwen van een netwerk met organisaties als Cachet vzw en het Overkophuis. In deze tekst wordt gepleit voor de inzet van (jong)volwassen ervaringsdeskundigen in de geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren en het verder inzetten op meer participatie van kinderen en jongeren op alle niveaus van geestelijke gezondheidszorg. Esperto YUNECO en de referentiepersoon Participatie kunnen hierbij een rol spelen, maar de voorzieningen binnen het GG-JeugdNET YUNECO spelen natuurlijk zelf de grootste rol. In 2020 wordt er dan ook werk gemaakt van een werkgroep participatie met leden van het netwerk waar de referentiepersoon en Esperto-vertegenwoordiging deel van zullen uitmaken. Daarnaast gaan we verder aan de slag met de uitbouw van een Discovery College en uiteraard blijft ook Esperto YUNECO verder in ontwikkeling om zo kinderen en jongeren een extra stem te geven. Het mag duidelijk zijn dat een verdere ontwikkeling en uitbouw van de aanbevelingen ook gekoppeld moet worden aan meer personeelsinzet dan de huidige 0.15 VTE. Tot slot kijken we er naar uit om verder te blijven samenwerken met iedereen die bezig is om participatie bij kinderen en jongeren in de geestelijke gezondheidszorg verder uit te bouwen.